

Gemeente van onze Heer Jezus Christus

'Een soort warm bad' Zo noemde iemand in de film van zuid (te vinden op de website) onze gemeente. Dat is mooi! Een warm bad, dat was ook die eerste gemeente waar we net over lazen. Lucas, de schrijver van Handelingen, noemt vier dingen waar ze zich trouw aan wijden: onderricht van de apostelen, onderlinge gemeenschap, breken van het brood en het gebed. Maar wat in de hele passage het meest in het oog springt is die onderlinge gemeenschap: Bij elkaar blijven, alles gemeenschappelijk, delen, elke dag samen.

Het is bijna te mooi om waar te zijn. Ik zie een grote roze wolk. Met heel veel mensen die alles goed doen, samen delen en iedereen vindt ze geweldig. Is dat het dan waar wij naar moeten streven hier in de kerk? Maar dat is toch onmogelijk? Een onbereikbaar ideaal. En ik word er ook een beetje wantrouwig van. Dit kan toch niet het hele verhaal zijn? Wie gaat die zeepbel van de ideale gemeente doorprikken?

Dietrich Bonhoeffer (Duitse theoloog, vermoord op bevel van Hitler aan het eind van WO2) doet dat. Hij heeft intens nagedacht: 'wat is nu een christelijke gemeenschap?' Hij komt dan niet uit bij een warm bad waar mensen het fijn hebben met elkaar. Hij heeft in de jaren '30 in nazi-Duitsland heel goed gezien dat niet alle saamhorigheid uit God is. De beweging van Hitler was misschien voor zijn aanhangers (zeker in het begin) een warm bad maar heeft dood en verderf over de wereld gebracht en werd ten diepste gedreven door haat en grootheidswaan, ze waren van God los. En hij heeft ook ervaren dat je soms als christen helemaal geen gemeenschap hebt om op terug te vallen. Toen hij in de gevangenis zat was hij helemaal op zichzelf aangewezen. Hij beseftte: Christus stierf alleen. Er zijn ook vandaag vervolgd christenen die alleen of met zijn tweeën zijn met het geloof, die zelfs met hun kinderen het geloof niet durven te delen, want als die kinderen hun mond voorbijpraten kan dat vreselijke gevolgen hebben. Geen warm bad en toch wil je trouw zijn in het geloof.

Idealiseer de gemeenschap niet. Soms moet je het echt even zelf doen. En beseft dat een gemeenschap je zicht op God kan vertroebelen. Niet alleen foute gemeenschappen, met normen en waarden die haaks staan op het evangelie. Nee, zelfs liefdevolle en gelovige gemeenschappen kunnen dat. Wij mensen hebben immers de neiging (volgens Bonhoeffer) om een ideaalplaatje te maken van een christelijke gemeenschap. Die roze wolk. In een echte christelijke gemeenschap houden alle mensen van elkaar, ze delen alles, ze hebben goede gesprekken, nooit ruzie, een intens gebedsleven en inspirerende bijbelstudies... En dan probeer je met zijn allen aan dat ideaalplaatje te voldoen. En voor je het weet ga je elkaar en jezelf de maat nemen, heel hoogmoedig iedereen afserveren die niet aan die maat voldoet en heel streng voor jezelf. Of je wordt ernstig teleurgesteld omdat iemand zich tegenover jou niet gedraagt volgens die idealen. Je voelt je niet gezien, er kan een conflict zijn, een vorm van misbruik,... en je verlaat de gemeenschap, een illusie armer. Dat krijg je - zegt Bonhoeffer - als je een ideaalplaatje gaat nastreven in plaats van gemeente van Christus te zijn.

Hij zegt het zo: 'Elke wensdroom die in de christelijke gemeente wordt binnengebracht, belemmert de echte gemeenschap en moet stuk gebroken worden, opdat de echte gemeenschap zal leven.' (Bonhoeffer, Leven met elkander, pg.18) Ik vraag me af: hebben wij misschien ook wensdromen die het zicht op de christelijke gemeenschap belemmeren? Als we bv ons blindstaren op 'verjonging' zonder onszelf te geven in het geloof...

Waarin zit die 'echte gemeenschap'? Wat is het dat ons ten diepste verbindt? Dat zijn niet onze idealen voor deze gemeente. En dat zit ook niet in alles waar we ons best voor doen en waar we ons voor inzetten. Wat ons verbindt, is onze afhankelijkheid van Christus. We staan allemaal met lege handen. Ieder van ons heeft de genade van Christus nodig om bij God te komen. Jij hoort bij God omdat Christus jou in liefde aanneemt, niet om wat je zelf doet, of kan of wil. En als je om je heen kijkt zie je allemaal mensen voor wie hetzelfde geldt. Die ander is je broeder of zuster vanwege Christus. Of ze nu je beste vriendin is of iemand die je nog nooit eerder hebt gezien. Dat is gemeenschap! Lied 388 zegt het zo: Voor ieder van ons een plaats aan de tafel, beschadigd of gaaf, rechtvaardig of slecht en ondanks de pijn: een plaats van vergeving, genadig begin van goddelijk recht. (LB 388)

De kerk is dus geen idealistische vereniging en ook geen vriendenclub. Het is meer een soort familie. Bijbel in Gewone Taal vertaalt de onderlinge gemeenschap dan ook met: 'Alle gelovigen gingen met elkaar om als mensen van één familie.' (Handelingen 2:42)

Ook in een familie hoor je bij elkaar, maar je hebt elkaar niet uitgekozen. En het hangt ook niet af van je eigen inspanningen of je bij de familie hoort. Je bent aan elkaar gegeven. Als je geluk hebt, kun je goed met elkaar opschieten en iets voor elkaar betekenen. Maar families zijn niet altijd die gezellige club mooie mensen die je op de kerstreclame van de Jumbo ziet. Er zijn pijnlijke lege plekken aan tafel, om iemand die gestorven is, om iemand die weggegaan is of gebroken heeft met de familie. Er is verdriet omdat je kinderen bij je ex zijn. Je mist je broer die in het buitenland woont. En er zijn mensen wél die je liever niet ziet: die oom die teveel drinkt, je moeder met haar vermoeiende verhalen, je zwager die alleen maar op zijn telefoon zit. Je kunt je ook alleen voelen in die familie. 'Niemand die naar mij luistert.' Dat soort dingen heb je met familie. (Het is te hopen dat je dit niet allemaal tegelijk hebt...) Maar het blijft je familie. Zelfs als alle contact verbreekt ben je toch nog steeds familie. Misschien denk je nu wel: had ik maar zo'n familie, ik heb niemand meer.

De kerk is ook een soort familie. Je hebt elkaar niet uitgekozen. Je kunt echt niet met iedereen overweg. En de samenstelling van het gezelschap is beslist niet ideaal. Wat ons ten diepste bindt, is niet de gezelligheid, maar Christus. We moeten allemaal onze hand ophouden bij Hem. Dat is wat we in het avondmaal vieren. We komen allemaal met lege handen. Hier en thuis. Het is Christus die ons voedt met brood en wijn, de tekens van zijn leven dat Hij voor ons gegeven heeft. Dat is de kern van onze gemeenschap. Niet onze onderlinge liefde, maar Zijn liefde voor ons.

Die eerste gemeente rust op vier pijlers zagen we net: onderricht van de apostelen, onderlinge gemeenschap, breken van het brood en het gebed. We hebben ze alle vier nodig. Als je alleen maar voor de onderlinge gemeenschap gaat, verlies je je bestaansrecht, dan ben je geen gemeente van Christus meer, maar een gezellig clubje of een ongezellig clubje. Maar als je je laat voeden door de bijbels boodschap, als je samen bidt en als je samen het brood breekt en je handen ophoudt, dan ben je een gemeenschap.

En misschien zelfs wel een warm bad. Niet als een ideaalplaatje waar we met zijn allen ons best voor doen. Maar als een vrucht van ons geloof in Christus. Laten we zo gemeente zijn en avondmaal vieren.

Amen.